
KOSTYÁL KÁLMÁN

XVI. Országos Kamarazenekari Fesztivál

A rendezvényt 2010-ben immár harmadszor fogadta KŐSZEG városa – a már megszokott szeretettel, hozzáértéssel és természetesen nagy lelkesedéssel, mely láthatóan minden résztvevőnek nagyon jól esett. Az idén a Költészet Napjára, április 11-re költöztetett időpont is nagyon jó lett volna, ha nem pont erre a napra írták volna ki az országos választások első fordulóját, ami sajnos megritkította a résztvevők mezőnyét (még a zsűrit is): mindössze hét együttes tudta vállalni a részvételt. Az esténkénti fesztivál-klub hangulatára viszont ez a tény egy pillanatig sem volt negatív hatással, sőt örömmel láttuk az egymással tulajdonképpen rivalizáló együttesek tagjainak baráti viszonyát kibontakozni. A Fesztivál nyitó hangversenyét hagyományosan a helybéli Kőszegi Vonósok adták, ezúttal Scheer Bernadett vezetésével. Öröm volt látni, hogy a zenekar az alapfokú művészeti iskolákban zenét tanuló iskoláskorúaktól – akik nagy figyelemmel, figyelemmel vesznek részt a program számukra még egyelőre nehéz részleteinek végrehajtásában is – az érett felnőttekig minden korosztályt felvontat. Mivel tudtunk az utolsó napok kényszerű műsorváltoztatásáról is, eleve szimpátiával fogadta mindenki a produkciót, mely J. Haydn Echo-sextettjének kiegyensúlyozott, tisztán előadott négy tételével kezdődött. Hibaként mindössze a visszhangok relatív hangosságát említenénk meg. Uwe Cernajsek Hornissimo című darabja Vlasits Gábor kúrtszólójával meggyőzően érdekes volt, itt a kúrtszólammal felelő szölamok lehettek volna bátrabbak. D. Sosztakovics Walzerja (op.30/a) nyilván a kényszerű műsorváltoztatás miatt került a programba: ez a darab e pillanatban még (különösen a 6 b-s területen) nehéznek bizonyult sok zenekari tag számára. Mégis ki kellett emelnünk Gamauf Márta érzékenyen is szép, tiszta cselló szólóját, amiért a zsűri különdíját kapta. L. Anderson Plink-Plank-Plunk-ja viszont a közönségtől a zenekar tagjain keresztül a zsűriig, érezhetően nagy tetszést aratott nem csak ez alkalommal, hanem a szakmai foglalkozás után, a záróhangverseny is.

A Győri Kornél vezényelte Pécsi Vonósok (hangversenymester: Horváth Ferenc) a Fesztivál ős-hagyománya szellemében XXI. századi magyar zenékkal jelentkezett. Ivasivka Mátyás Kis Tavaszi Szvit-je az együttes számára íródott: a

nem túl nehéz anyagot anyanyelvi szinten oldották meg, nagyon jó karmesteri segítséggel. Orbán György Bálzene Rasumowsky Grófnak című Szvitjéből a III., IV., V. és VII. tétel hangzott el, tételenként más problematikát felvetve. A III. tételben a kis belső ritmusok nem éltek igazán, a IV. tétel Valse-jához a vonós karakter nem igazán alakult jól (pl. jobb lenne 4. fekvésben kezdeni az I. hegedűben), az V. tétel tangójának feszes ritmusához többet kéne a tagoknak felnézni (egymással és nem csak a kottával törődni). A VII. tétel Jókivánságát viszont kellően érzékeltük. Összegezve az együttesről mégis sok minden jót mondhatunk. A 2006-os szerepléshez képest tisztán hallható az elvégzett közös munka eredménye, az egyforma játékmódra való törekvés, a jó vezetés. A szakmai foglalkozás után a záróhangversenyen is hallott Ivasivka Valzer kifejezetten szép, könnyed muzsika lett.

A Szarvasi Kamarazenekar (karmester Pechan Zoltán, hangversenymester Vas István) már harmadszor szerepelt Kőszegen, ezúttal is szép fejlődésről tanúságot téve. Az általuk előadott három darab mindegyikében láthattunk-hallhattunk ebből példákat. A négy évvel ezelőtt általunk még igencsak kritizált bécsi klasszikus stílusbeli változást most Mozart K. 138. F-dur Divertimentója reprezentálta, melynek apró részleteivel lehetne még vitatkozni (a szakmai találkozóon meg is történt), de a helyes irányban tett lépések észrevételét részünkről lenne hiba elhallgatni. Az első tétel melléktémája alatti II. hegedűszólam bonyolult kontrapunktikáját külön örömmel konstatáltuk, miként a második tétel relatív szabadon lélegző dallama is szépen hatott. A harmadik – Rondó-tétel közjátékai előtt talán lehetne több lélegzetet venni.

K. Stamitz két klarinétra írott Esz-dúr Concertója első tételének szóló szólamait a testvérpár Szabados Tóth Gábor és Bálint adta elő családi összeszokottsággal és annak apró kis (és egyforma) hibáival. Az előző két alkalommal is volt fúvós-szólista az együttes műsorában (Regős Imre fuvola), aki akkori teljesítményével igencsak magasra tette a mércét. A mostani szólisták (bár kétségkívül elhivatottan, lelkesen működtek közre) a Zenekar teljesítményéhez nem tudtak ugyanennyit hozzátenni, de fiatal korukat tekintve lesz még lehetőségük rá. A zenei beszéd kötőívvel (különösen a kettőskötésekkel) tagolt játékmódjára még egyénileg (és persze közösen is) rá kell éreznünk. Kodály Zoltán Magyar Rondó-ja már zenekari problémákat is felvetett, a tempó-választások (és váltások), az együttes kezdetek, (pl. II. hegedű-brácsa) és a karakterek kialakítása tekintetében. Ebben a darabban a zenekar egységes tudása még nem érte el a zeneszerző által megkívánt szintet, de a lelkes hozzáállás és a hallhatóan alapos munkával elért eddigi eredmények mégis nagyon szimpatikussá tették az előadást.

A Cusots Viol Consort régizenei együttes bemutatkozása (művészeti vezető: Szászvári Sándor) minden résztvevő számára az örömteli meglepetés ere-

jével hatott. Műsoruk és összetételük ugyan eltért az itt megszokottól, hiszen a négy viola da gambát más füllel kell hallgatni, mint egy vonószekart, mégis (vagy talán pont ezért) egész produkciójuk alatt a színpad arra a kis részére vonzották a figyelmet – még a tételközökben is – ahol a hangszerek gondos összehangolásának fontosságára, és egyben nehézségére is adtak szép példát. Magasrendű, egymásra és egymás zenei gondolatára figyelő játékmód, egyénileg is profi teljesítmény jellemezte minden taktus előadását. A gambákon máskor gyakran előforduló elsikkadó hang itt nagyon ritka volt, a különböző karakterek tisztán kirajzolódtak, a hangerő (különösen a pianók irányába tett) változtatásának lehetőségével való tudatos játék a közönséget valósággal felvillanyozta. Captain Hume Musical Humours című darabját ugyan inkább éreztük komoly-nak, mint a címe szerint viccelődőnek, de H. Purcell Pavane és Chaconne-ja, amely a Didó Búcsúja melléknevet is viseli, ezúttal ennek megemlézése nélkül is igazán drámainak hatott. Ezt a hangulatot aztán Dowland Consort Song-ja-i szerencsésen oldották az érzelmek vidámabb régiói felé. Tudtunk róla, hogy az együttes kicsit félve jött az egyébként más hangzásvilághoz szokott közegbe, de teljes győzelmet arattak, amit a zsűri nagydíja remélhetőleg elégséges módon fejez ki.

Az Arco Kamarazenekar (karmester: Victor András, hangversenymester: Novák Ildikó) sem először jelentkezett Kőszegen. A zenekar személyi összetételében a legutóbbi találkozás óta változások voltak, de alapjellegét, az amatőrök és a hozzájuk képest profik keveredését, valamint a karmester nélküli játék felvállalását megtartotta. A 2006-os szerepléshez képest sokkal szerencsésebb műsorválasztás jótékonyan hatott, megjegyzéseinket kérjük ennek figyelembe vételével kezelni. Vivaldi három hegedűre írt F-dur Concertó-jának szólistái: Novák Ildikó, Sinkovits Erzsébet, Kurecskó Mihály egyénileg különböző felkészültséggel rendelkeznek: itt célszerű lenne a legkisebb közös többszöröst keresni egymás lehetőségeiben, így egységesíteni a játékmódot, vonókezelés, virtuozitás, vibrató és a hangszerek minősége közötti különbségek tekintetében. Könnyen javítható példaként említenénk a második tételt, ahol nem mindig a fontos szólt, illetve vezetett, habár az egymás iránti figyelem kétségkívül megvolt. J. Haydn É-dur Divertimentó-ja már egységesebb képet mutatott. Az első tételt a zenekar lelkesen muzsikálta, a menüett tétel első részében felhívánk a figyelmet az utolsó hangok hangsúlytalanságára. A tétel második, középső részében viszont szépek voltak a szólók. A harmadik tétel szerenád hangvétele is jól sikerült, jó volt az arco-pizzicato arány, amin még tovább javíthatna, ha a II. hegedű folyamatosan két húron játszana. A negyedik tétel főtémájának kétarcúságát sajnálattal hiányoltuk. Ezúttal Gyöngyösi Levente I. Divertimentó-ja sikerült a legjobban. Az egy tételes darabban talán kicsit szűk volt a dinamikai skála, néha emiatt is elvesztek kis hangok, mégis élvezetes produkciót hallot-

tunk. Utólag tudtuk csak meg (a szerzővel való véletlen találkozáskor), hogy ez a darab kifejezetten az Arco számára készült. Szép gesztus, hogy folyamatosan műsoron is tartják.

Első alkalommal találkoztunk Kőszegen a TV-ből több évtizede megismert Albinoni Kamarazenekarral (művészeti vezető: Zsigmond Balassa) melyben hat praktizáló zeneiskolai tanárt kivéve mindenki amatőr zenész, a legkülönbözőbb, egyébként magasan kvalifikált foglalkozása mellett. Számunkra ez a legszebb példa a Fesztivál létjogosultságának bizonyításához, ahol a lelkes ügyszeretet nem lebecsülhető szakmai igényességgel találkozunk.

Az együttes műsorának gerincét most is a barokk zene adta: a bemutatkozó Albinoni B-dur Concerto szólóját Vincze Zsuzsa komoly felkészültséggel teljesítette, a szép, nemes zenekari hangzás ehhez megbízható alapot teremtett. Megjegyeztük, hogy az osztott brácsa szólam ülésrendjén ezúttal célszerű lenne változtatni. J. S. Bach d-moll Kettősverseny-ét Báthory András és Vincze Zsuzsa szólójával hallottuk: itt sajnos jelentkezett a szakmabeli és az amatőr előadómódja közötti különbség, melyen csak sok, türelmes szakmai munkával lehet változtatni. Az első tételben feleslegesen soknak találtuk a hangsúlyokat, a második tételben a hosszú dallamhangok túlságos vibrátója stílusidegen, a trillálknál nincs szükség utókére, a kontrapunktikus kísérő szólamok frazeálása is különbözött. A harmadik tétel akordikus területe túl nagy fontosságot kapott azáltal, hogy a tétel többi részén szinte nem volt forte játékmód. Az egész előadást azonban a lelkesedés nem lebecsülhető sikerre hajtotta, különösen érdekesnek találtuk a continuo szólam megosztását. J. S. Bach h-moll Szvit-jének tánc-tételeit Weidemann Tóth Krisztina szólójával hallottuk. A Bourrée alla breve tempója ugyan vontatott lett, a Polonaise fő- és középhésze egyaránt kellemes volt, a Menüett előkéjének súlyával, hosszával érdemes lenne többet variálni, a Badinerie sodrását a bátrabb zenekari dinamikai váltások jobban segíthették volna: mégsem mondható az előadás érdemtelennek, az egymás iránti bizalom a kis nehézségeken felülemelte a produkciót. A teljes barokk-blokkhoz még egy megjegyzés: a tételek utolsó hangja előtt feleslegesek a nagy kivárások. Bartók Béla Este a székeleyknél című darabjának átírata még új volt az együttes részére. A szakmai konzultáción sikerült is a különböző karaktereket megfelelő tempóra beállítani, így a záróhangversenyen már illúziót keltően aratott szép sikert az előadás.

A kecskeméti Lakó Sándor Kamarazenekar (művészeti vezető: Róbert Gábor) szintén visszatérő együttes. Produkciójuk most is mélyen átgondolt volt, a jó vezetés, a helyesen alkalmazott műsorpolitika, a rendelkezésre álló erők helyes felmérésének jó példája. Torelli g-moll Concerto-jában Kiss Ágota és Varga Ildikó hegedűhangja megfelelően simult egymáshoz, láthatóan eléggé

tisztelték a másik szólamát, tiszta is volt. Apró szakmai észrevétel: a második tételben a kvint áttételeket egyszerűbb nem ujj-áttétellel megoldani. Pergolesi Stabat Mater-ének második és hatodik tételét Hajdú Katalin énekelte szép hangon, a nagyon jól kidolgozott kíséreten mindig felülemelkedve. Sajnáljuk, amiért ritkán tudatta velünk, hogy a szöveg mit is jelent. J. Haydn a Megváltó Hét Szava a Kereszten c. darabja V. Sitio (Szomjúhozom) és VI. Consumatum est (Elvégeztetett) tételei érezhetően a műsor súlypontját jelentették. A Sitio szinte sivatagi hangulatot keltő pizzicatoí fölött megszólaló sóhaj első hangja még fontosabb lehetne, az egyén és a tömeg érzékeltetése is lehetne drámaibb, az utolsó hang is lehetne hosszabb, mégis az egész közönséggel együtt lélegeztünk fel a végén. A Consumatum est (a tétel címével ellenkező) vigasz effektusa is lehetne meggyőzőbb, mégis éreztük a tétel súlyát. Sajnáljuk, hogy a szakmai konzultáción az ismert körülmények miatt már csak a zenekar töredéke tudott részt venni. Kodály Zoltán Gavotte-ja képviselte a XX. századi magyar zeneirodalmat. Nagy öröm számunkra, hogy a Fesztivál alkalmával ilyen rejtett kincsek is előkerülnek. Reméljük, hogy a példa másoknál is követőre talál.

Végezetül, a zsűri elnökeként szeretettel megköszönöm azt, hogy az együtteseknek a zenéhez, egymáshoz, a szervezőkhöz és a zsűrihez való viszonya olyan meghatóan jó volt, mely érzés melegségét az adott pillanatban csak Bach muzsikájával tudtam kifejezni.